

# ΜΗΧΑΝΕΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ ΜΟΝΟΝ: Ἐν Ἀθήναις καὶ ταῖς ἐπαρχ. φρ. 20. — Ἐν τῷ ἔξωτ. φρ. 30  
 ΑΓΓΕΛΙΑΙ: ἅπασι ἡ δις, λ. 40, τρίς ἑως ἑξάκις λ. 20, κατὰ μῆνα λ. 15, ἔτος ἡ ἑξαμηνίαν λ. 10.

— ΓΡΑΦΕΙΟΝ, ὁδὸς Μουσῶν, Ἀριθ. 6, ἀπέναντι τῆς οἰκίας Φιλήμονος παρὰ τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος. —

Β. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

## ΑΛΕΞ. ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ

### Οἰκογένεια.

Τὸ ὄνομα τοῦ ἀποβιώσαντος πολιτικοῦ μᾶς ῥίπτει εἰς τοὺς βράχους καὶ τὰς ἀκτὰς τῆς ἀποσκιαδερχῆς Μάνης. Ἡ ἀρχικὴ οἰκογένεια ἦτο ἡ τῶν **Τρουπάκηδων**· ἐξ αὐτῆς ἐβλάστησαν πλείους διακλαδώσεις. Ἐξ ἐνὸς Καπετάνιου, ἐξῆλθον οἱ Καπετανάκηδες· ἐξ ἄλλου πλοιάρχου, κομαντατόρου, κομαντάρου, ἐξῆλθον οἱ Κουμουνδούροι. Ὑπάρχει Κουμουνδούρος μεταξὺ τῶν ἐπτὰ ἡγεμόνων τῆς Μάνης. Οὗτος ἦν ὁ πρόπαππος· ἐφονεύθη ὑπὸ κερκυνοῦ· ὁ υἱὸς τοῦ Κωνσταντίνου Κουμουνδούρου μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ μυθεῖται τὰ τῆς ἐπαναστάσεως ἀπηγγονίσθη πρὸ τοῦ Πατριάρχου. Ὁ Θανασοῦλης Κουμουνδουράκης, ἀδελφὸς τοῦ πατρὸς τοῦ νεκροῦ πολιτικοῦ μᾶς, ἐφονεύθη ὡς εἰς τὴν ὁπλαρχηγῶν τοῦ Παπαφλέσα.

Ὁ πατὴρ τοῦ, Σπύρος ἡ Γαλάνης (διὰ τὸ γαλανὸν τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ) ἀπέθανε Ταγματάρχης τῆς Φάλαγγος. Ὅτε ἦλθεν ὁ Καποδίστριας εἰς Ἑλλάδα, ὁ Γαλάνης μετώκησεν εἰς τὸν Δῆμον Εὐας τῆς ἐπαρχίας Μεσσήνης, ἐγκατασταθεὶς εἰς τουρκικὸν τινα πύργον.

### Φοιτητής.

Διηγοῦνται οἱ συνομήλικες τοῦ Κουμουνδούρου τὴν ἐκτακτὸν ζωηρότητα τοῦ φοιτητοῦ Κουμουνδούρου. Εἰς τοὺς φοιτητικοὺς κύκλους ἐπρώτευσεν πάντοτε, δι' οὐδενὸς ἄλλου πλεονεκτήματος εἰμὴ διὰ τῆς ἐνστίκτου δυνάμεως τοῦ συγκεντρῶνεν εἰς ἑαυτὸν τὰς συμπαθείας. Τὸ 1837, ὅτε ἐσπούδαζε, τὸ Πανεπιστήμιον ἦτο εἰς πρωτογενῇ ἀκόμῃ κατὰστασιν. Ἐκεῖτο ὑπὸ τὴν Ἀκρόπολιν ἐν τῇ οἰκίᾳ Ἀφθονίδου. Αἱ ἐξετάσεις ἦσαν δυσκολώταται. Πρῶτος, ὡς γνωστὸν, δούς ἐξετάσεις καὶ λαβὼν ἄριστα ἦτο ὁ Βασίλειος Νικολόπουλος, εὐνοούμενος τοῦ Κολλίνου Κολοκοτρώνη. Ὁ Κουμουνδούρος βεβαίως δὲν ἤρίστευσεν· συνήθως οἱ ἔχοντες νὰ διατρέξωσι μέγα στάδιον δὲν ἀριστεύουν ἐν ταῖς σχολαῖς. Ἐξῆλθεν ὅπως δὴ ποτε δικηγόρος ἐξετασθεὶς πρὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ εἰς Καλάμας τὸ πρῶτον ἐξήσκησε τὸ δικηγορικόν του ἐπάγγελμα.

### Ἐπαναστάτης.

Τὸ 1841, ὅτε ἐξεργάγη ἡ πρώτη κρητικὴ ἐπανάστασις, ὁ Κουμουνδούρος, ἔχων εἰς τὰς φλέβας του αἷμα ἀγωνιστοῦ, μετέβη μετὰ τὸν Βουρδουμπάκη καὶ ἐπολέμησεν. Ἐκινδύνευσεν μάλιστα νὰ συλληφθῇ αἰχμάλωτος. Ἐσώθη δὲ ὑπὸ μόνῃς τῆς εὐφυΐας του, μεταμφιεσθεὶς εἰς ὑλοτόμον.

### Πρῶτος γάμος.

Ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα του, ἂν καὶ αἱ οἰκογένειαι τῶν Κουμουνδούρων καὶ τῶν Μαυρομιχαλέων ἦσαν ἀντίπαλοι, οὐχ ἦτον ἐνυμφεύθη τὴν μονογενῆ θυγατέρα τοῦ Κωνσταντίνου Μαυρομιχάλη, ἐξ ἧς ἔσχε τὸν Κώσταν καὶ τὴν ἀποθανοῦσαν θυγατέρα του Μαρίαν.

### Ἀντιπρόσωπος.

Κατὰ τὴν μεταβολὴν τοῦ 1843 καὶ τὰς γενομένας καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα διπλᾶς ἐκλογὰς ἐξελέγη πληρεξούσιος. Ἀλλ' ἡ Συνέλευσις ἠκύρωσε τὴν ἐκλογὴν του, ἐπικυρώσασα τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἀντιπάλου του, ἦτοι τοῦ μετὰ ταῦτα πενθεροῦ τοῦ Περρωτοῦ καὶ τῶν συντρόφων του. Καὶ ὑπῆρξεν ὁ μόνος ὅστις ἐτοιχοκόλλησεν ἑντονὸν διαμαρτύρησιν ἐναντίον τῆς Συνελεύσεως.

Κατὰ τὰς βουλευτικὰς ἐκλογὰς τοῦ 1844 ἀπετέλει μέλος τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἦτο δηλαδὴ Μαυρομιχαλίστης, καὶ δὲν ἐξετέθη εἰς τὸν ἀγῶνα, μόνον ἵνα ἐνισχύσῃ τοὺς ἐκτεθέντας ὁμόφρονας Παπατσώνην, Καλαμαριώτην καὶ Δαρειώτην.

Ὁ ἴδιος δὲ, ἅμα ἀναλαβόντος τοῦ Κωλέττου τὴν διοίκησιν περὶ τὸν Αὐγούστον τοῦ 1844, διορίσθη ἀντιστασιαγχεύς ἐν Καλάμας, ὅπου ἀντεπροσώπευε καὶ τὰ πολιτικὰ κόμματα τῶν θείων του Κωνσταντίνου Μαυρομιχάλη καὶ φλέσσα. Τὸ 1847, ὅτε ὁ Μαυρομιχάλης ἐκπύρην ἀντίπαλος τοῦ Κωλέττη, μετετέθη εἰς Ναύπλιον. Καὶ τῷ 1848 ἀπελύθη.

### Συνδέεται μετὰ τὸν Περρωτὴν.

Ἐπανελθὼν εἰς Καλάμας, συννητήθη τὸ πρῶτον μετὰ τὸν Περρωτὴν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς πολιτικῆς. Ὁ Περρωτὴς ἦτο ὁ πρῶτος κηρύξας τὸ Σύνταγμα ἐν Μεσσήνῃ· εἶχε φήμην ἡρώως. Εἶνε πλέον ἱστορικὴ ἢ ἐπαναστατικὴ σκούφια τοῦ Περρωτοῦ.

ρωτού. "Όταν έβαλλεν αὐτήν, ἡ Μεσσηνία ὅλη ὤφειλε νὰ ἐξεγερθῇ. Ἐντεῦθεν ἡ πολιτικὴ του ἐπιρροή ἦτο ἰσχυροτάτη. Ὡς ὑποψήφιος βουλευτὴς πρώτην φορὰν κατέβηεν ὁ Κουμουνδούρος ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ Περρωτοῦ, ὅστις διὰ τῆς μεγάλης ὀξυδερκείας του διέκρινεν ὅλην τὴν ἀναμένουσαν τὸν νεαρόν πολιτικὸν σύμμαχον μεγαλουργὸν δράσιν.

Ἄλλ' ἡ κυβερνήσις ἀνέδειξε βουλευτὰς τοὺς ἀντιθέτους, ἤτοι τὸν Παπατσώνην καὶ τὸν Δαρειώτην.

### Ἰππότης τοῦ Σωτήρος.

Τὸ 1848 γενομένης ἐν Φθιώτιδι ἀνταρσίας ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν Λυκούργος Κρεστενίτης, συγγενὴς τοῦ Κουμουνδούρου, τὸν ἀπέστειλεν ὡς γραμματέα τοῦ ὀνομασθέντος ἀρχηγοῦ τῆς Μεσσηνίας Ἀντωνίου Μαυρομιχάλη καὶ τοῦ Περρωτοῦ ὡς ἀρχηγοῦ τῆς μελλούσης νὰ στρατολογηθῇ Ἐθνοφυλακῆς ἐν Μεσσηνίᾳ, ἵνα προλάβωσι πᾶν ἀναρχικὸν κίνημα. Ὁ Περρωτὴς ἐν τούτοις ἐκίνησε τοὺς Ἐθνοφυλακὰς ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως. Κωλυθείσης ὁμῶς τῆς στάσεως ὑπὸ τῶν ἐκεῖ Κωλεττικῶν, ὁ Κουμουνδούρος συσταθεὶς ὑπὸ τοῦ Α. Μαυρομιχάλη ὡς συντελέσας εἰς τὴν καταστολὴν ἐλάβε τὸν Σταυρὸν τοῦ Σωτήρος μετὰ τοῦ Σαράβα.

### Βουλευτής.

Τὸ 1849 ἀπεβίωσεν ἡ πρώτη σύζυγος τοῦ Κουμουνδούρου.

Τὸ 1850 διετάχθησαν ἐκλογαί. Ἡ ἔνωσις Κουμουνδούρου καὶ Περρωτοῦ, ἀμνηστευθέντος τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1850, ἐξηκολούθει. Ἐπαρχος Μεσσηνίας ἦν ὁ ἀγαπητὸς βουλευτὴς Δακεδαίμονος Δημητρακάκης. Ἦτο καὶ τότε φιλελεύθερος, ὡς εἶναι καὶ τώρα ἄκρος τοιοῦτος. Αἱ κυβερνητικαὶ του ὁδηγίαι ἦσαν ν' ἀποκλείσῃ τὸν Κουμουνδούρον καὶ τοὺς ὁμόφρονάς αὐτῷ, βοηθῶν τοὺς ἐπισήμους ὑποψηφίους Δαρειώτην, Παπατσώνην καὶ Καλαμαριώτην. Ὁ Δημητρακάκης ἐνέργησε παρὰ τὰς διαταγὰς ἃς εἶχε λάβει καὶ βουλευταὶ ἐξῆλθον ὁ Κουμουνδούρος, ὁ Οἰκονομίδης καὶ ὁ Λαμπρινόπουλος. Καὶ ἐν Καλάμαις δ' ἐπίσης ἐπέτυχεν ὁ ἀντιπολιτευόμενος Περρωτὴς μετ' ὅλον τὸν συνδυασμὸν του.

### Δεύτερος Γάμος.

Μετὰ τὴν ἐπιτυχὴ ἐκβασιν τῶν ἐκλογῶν ὁ Περρωτὴς ἐνόμισεν ὅτι ὤφειλε νὰ συνδεθῇ στενωτέρον μετὰ τοῦ Κουμουνδούρου καὶ ἔδωκεν αὐτῷ εἰς γάμον τὴν κόρην του Εὐθυμίαν.

### Ἐν Ἀθήναις.

Ὁ Κουμουνδούρος δὲν ἐνεφανίσθη ὡς τυχαῖος βουλευτὴς. Καὶ αὐτὸς συνησθάνετο ἐν ἑαυτῷ ἀνωτέραν ἀποστολὴν, καὶ οἱ ἰσχυροὶ τῆς ἡμέρας διέβλεπον ἐν αὐτῷ ἀνήσυχον καὶ ζωηρόν χαρακτῆρα, διαυγῇ διάνοιαν καὶ πεφωτισμένην κρίσιν, ἅτινα ἐν τῇ πολιτικῇ, ὅθεν δῆποτε ἐρχόμενα, ἐπιβάλλονται.

Ἀμέσως ἤρχισε νὰ συνδέῃ ὑψηλὰς σχέσεις. Ἐξεδηλοῦτο πανταχοῦ φιλελεύθερος. Μὲ τὸν Δαμιανόν, τὸν Περρωτὴν τῆς Ὑδρας, εἶχε συνάψει στενὴν φιλίαν.

Ἰσχυε τότε τὸ πολιτικὸν τρίγωνον Κωλέττη, Μαυροκορδάτου καὶ Μεταξᾶ. Ὁ εὐφυὴς Κουμουνδούρος, ὅπως ὀργῶν νὰ ἀνοίξῃ ῥῆγμα εἰς ἐπιφανῇ σφαῖραν ἐνεργείας, ἔλεγε μειδιῶν ὅτι τὸ τρίγωνον δεόν νὰ σχηματισθῇ εἰς κύκλον, ὅπου

νὰ στρέφονται ὅλαι αἱ ἱκανότητες. Δὲν ἠρέσθη εἰς τὰς μεγάλας σχέσεις του· ἀλλ' ἤρξατο παίζων πρόσωπον μικροῦ ἀρχηγοῦ, ἤρχισε, καθὼς λέγουσιν ἐν τῇ πολιτικῇ, νὰ σχηματίζῃ τὸν κύκλον του. Οἱ εὐτυχίσαντες νὰ συνδεθῶσι πρῶτον μὲ τὸν μέλλοντα ἰσχυρόν τῆς Ἑλλάδος ἦσαν ὁ Κοπανίτσας, ὁ Δαρειώτης, ὁ Καλαμογδάρτης, ὁ Χριστόπουλος.

Ἦδη εἶχε πλέον διαπλασθῇ ὁ χαρακτῆρ τοῦ μέλλοντος νὰ κυβερνήσῃ τὸν τόπον ἐπὶ ἐν τέταρτον αἰῶνος. Εἶχε διαγράφει τὴν πολιτικὴν του τὰς ἀρχάς του· ἐπολέμει τὴν συγκέντρωσιν· ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἄλλου ἐπεθύμει τὴν κυβερνήσιν. Χαρακτῆρ εὐθυμός, ζωηρός, ὁμιλητικὸς, ἐσχημάτιζε παντοῦ κέντρα, καίπερ ἐκ τῶν ἀφανεστέρων ἀκόμη πολιτευομένων τῆς Ἑλλάδος, τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πασχούσης τὸ ἀντίθετον τοῦ ὅτι νῦν κάσχει, ὑφισταμένης δηλαδὴ πληθώραν πρωτείων καὶ ἐν τῇ πολιτικῇ, καὶ ἐν τῷ στρατῷ καὶ εἰς τὰ γράμματα.

Ὁ Κουμουνδούρος κατ'ὅκει τότε εἰς μικρὰν ταπεινὴν οἰκίαν τῆς Πλάκας, ἥτις ἦτο κέντρον τότε ἀριστοκρατικόν.

Καὶ ὅταν ἐνώπιον τοῦ Περρωτοῦ ἀστειζόμενοι οἱ φίλοι του διὰ τὸ πολὺ μικρὸν τῆς οἰκίας τὸν ἠρώτων :

— Ποῦ εἶνε ἡ προικα τοῦ Περρωτῆ;

Ὁ θυμοειδὴς Περρωτὴς ἀπάντη ἀντὶ τοῦ γαμβροῦ του :

— Προικα ἔχ' ἐκεῖνος τὸν Περρωτὴ.

Καὶ πράγματι ὁ Περρωτὴς ἐκτοτε ἀφιερῶθη ψυχῇ καὶ σώματι εἰς τὸν Κουμουνδούρον, ἀποβαλὼν πᾶσαν ἰδέαν πολιτικῆς ὑπεροχῆς περὶ ἑαυτὸν καὶ οὐδὲν ἄλλο ποθὼν ἢ νὰ θερμαίνεται αὐτὸς ἐξ ἀντανακλάσεως εἰς τὸ μεγαλεῖον τοῦ προστατευομένου του.

### Βασιλικός.

Τὸ πρακτικὸν πνεῦμα τοῦ Κουμουνδούρου διείδεν, ὅτι ἄνευ τῆς βασιλείας οὐδὲ βῆμα θὰ ἠδύνατο νὰ κάμῃ ἐν τῷ σταδίῳ τῆς πολιτικῆς προαγωγῆς του· ἐζήτησε νὰ πλησιάσῃ εἰς τὴν αὐλήν. Ἰσχυόν τότε ὁ Χρηστίδης καὶ ὁ Σπύρο Μήλιος, μετ' ὧν ἦλθεν εἰς σχέσεις, διαγνόντων ἐν αὐτῷ πολλὴν ἱκανότητα. Ἄν δὲ καὶ ἡ αὐλὴ διὰ τὴν πρὸς τὸν πενθερόν του Περρωτὴν ἀντιπάθειάν της δὲν τὸν κύνει, οὐχ ἦτον τῇ συνδρομῇ τῶν δύο παρ' αὐτῇ ἰσχυόντων ἐξετέθη εἰς τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1853 ὑποψήφιος τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὡς τοιοῦτος ἐξελέχθη.

### Ἐπαναστάτης τὸ δεύτερον.

Καὶ ὅτε, τὸ 1854, ἐξερράγη τὸ θεσσαλικὸν κίνημα στρατολογήσας μὲ τὸν Περρωτὴν καὶ Δαγρὲ ἐξῆλθεν εἰς Θεσσαλίαν. Ἀλλὰ μόλις ἀφίκετο εἰς τὸν Ἰσθμὸν ἡ κατοχὴ ἠγγέλλη καὶ ἐπανῆλθεν.

Ἡ συμμετοχὴ του εἰς τὰ θεσσαλικά εἶχε βεβαίως καὶ πολιτικὸν χαρακτῆρα. Τὸ κίνημα ἐπροστατεῖτο ὑπὸ τῆς αὐλῆς· ὁ δὲ Κουμουνδούρος ἤθελε νὰ περιποιῇται τὴν αὐλήν. Συνάμα ἰδὼν ὅτι τὸ φιλελεύθερον κόμμα δὲν εἶχε μέλλον, προσεχώρησεν εἰς τοὺς Νάπας, τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ρωσικοῦ κομματός, εὐνοοῦντος αὐτόν :

Ἐσυνιθίζε νὰ λέγῃ περὶ τοῦ Κουμουνδούρου ὁ Μεταξᾶς :

— Εἶνε καλὴ πάστα ὁ Κουμουνδούρος ! ἀλλὰ θὰ τὸν χαλάσῃ ὁ Περρωτὴς. Θὰ γίνῃ καμμιὰ φορὰ μεγάλος, ἀλλὰ φοβούμαι ὅτι δὲν θὰ χρησιμεύσῃ.

Ἡ προφητεία τοῦ Μεταξᾶ ἐπραγματοποιήθη κατὰ τὸ πλεῖστον, διότι καὶ μέγας ἐγένετο ὁ Κουμουνδούρος καὶ πολλάκις ἐχρησίμευσεν.

Οὐχ ἦττον αἱ σχέσεις του μετὰ τοῦ παντοδυνάμου τότε

σταυλάρχου Γαρδικιώτη, στενοῦ φίλου τοῦ Ὁθωνος, ἀναβιβάζοντος καὶ καταβιβάζοντος ὑπουργεῖα, χειροτονούντος γερουσιαστὰς καὶ βουλευτάς, περιποιοῦν τῷ Κουμουνδούρῳ πολλὴν δύναμιν. Ἐγένετο μάλιστα καὶ ἀνάδοχος τοῦ ἐγγονοῦ τοῦ Γαρδικιώτη, Διονυσίου Σταϊκού.

### Τὸ ὑπουργεῖον τῆς κατοχῆς.

Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν ὀδηγηρῶν αὐτῶν ἡμερῶν διὰ τὴν Ἑλλάδα, καθ' ἣ ἡ Κατοχὴ ἐταπεινῶν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς, ὁ Βασιλεὺς σχεδὸν ἦτο δέσμιος ἐν τῷ ἀνακτόρῳ, καὶ τὸ ὑπουργεῖον Μαυροκορδάτου, ἀν καὶ περιεῖχεν εἰς τοὺς κόλπους του τοὺς διαπρεπεστέρους ἄνδρας τῆς Ἑλλάδος, ἐμισεῖτο ὡς ὑπουργεῖον τῶν ξένων, ὁ Κουμουνδούρος ἦτο ἐκ τῶν σφοδρότερον ἀντιπολιτευομένων.

Τὸ ὑπουργεῖον ἐκεῖνο ἠθέλησε νὰ τιμωρήσῃ τὸ θεσσαλικὸν κίνημα ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Σπυρομήλιου καὶ περιώρισεν αὐτὸν ἐν τῷ φρουρίῳ Μονεμβασίας. Ὁ Κουμουνδούρος ὕψωσε τότε θαρραλέαν φωνὴν ἐν ταῖς πονηραῖς ἐκείναις ἡμέραις κατὰ τοῦ περιορισμοῦ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας. Καὶ ἐν γένει, καθ' ὅλην τὴν δεκαεξάμηνον διάρκειαν τοῦ ὑπουργεῖου τῆς Κατοχῆς, ὁ Κουμουνδούρος ἠγωνίζετο μετὰ θάρρους, δυνάμεως καὶ πολλῆς εὐφυΐας. Εἶχε πλέον γίνει προσωπικότης· εἶχε διακριθῇ· ἐχθροὶ καὶ φίλοι τὸν ἀνέγνωσαν μετὰ τῶν σημανόντων καὶ ἡ αὐτὴ τὸν ἐσημείωσε μετὰ τῶν ἰσχυροτέρων τοῦ τόπου.

### Πρόεδρος Βουλῆς.

Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1855, πεσόντος τοῦ ὑπουργεῖου τῆς Κατοχῆς, ἐσχημάτισεν ὑπουργεῖον ὁ Βούλγαρης, ὡς εἰς καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν δεκαεξὶ οἵτινες ἐν τῇ Γερουσίᾳ κατέκριναν τὸ θεσσαλικὸν κίνημα. Ἡ κοινὴ γνώμη, ἥτις ἦν ὀθωνικὴ τάτη, ἐπεθύμει νὰ ἴδῃ ἐν τῷ ὑπουργείῳ καὶ τὸν Κουμουνδούρον. Ἦρχισε νὰ γίνεταί ἀπαραίτητος. Αὐτὸς ὁ Ὁθων συναισθάνετο τὴν ἔλλειψιν.

Ἐγένοντο ἐκλογαὶ καὶ ἦλθεν ἡ Βουλὴ. Ἡ ἐκλογὴ προέδρου συνεταυτίσθη μὲ τὸ ζήτημα τῆς ἱκανοποιήσεως τῆς κοινῆς γνώμης καὶ τῆς φιλοτιμίας τοῦ Κουμουνδούρου. Ὁ Ὁθων τῇ εἰσγηγῇ τοῦ Γαρδικιώτη ὑπέδειξε τὸν Κουμουνδούρον ὡς πρόεδρον. Ὁ Βούλγαρης ἀντίστατο· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὑπέκυψε· καὶ ἐγένετο οὕτω πανηγυρικὴ ἐκλογὴ τοῦ Κουμουνδούρου ὡς Προέδρου τῆς Βουλῆς ἀπόντος. Ὅτε ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας, ἐγένετο αὐτῷ ἐνθουσιώδης ὑποδοχὴ ἐν Πειραιεῖ· ἐνθουσιωδεστέρα ἀκόμη ἐν τῇ Βουλῇ. Ὁ λόγος του ποίησε βαθεῖαν αἴσθησιν· εἰς τοὺς ἐνθουσιασμοὺς του ὁ Κουμουνδούρος καὶ γέρων ἀκόμη συνεκίνησε φαντασθῆναι τὸν νέον, ἰσχυρὸν, πλήρη ζωῆς. Ἐν τῷ λόγῳ ἐκεῖνῳ συνεπέρανεν, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ὀφείλει νὰ διαπράξῃ μεγάλα, νὰ ἀνυψώσῃ τὴν βασιλείαν. Αἱ ἐπαρχίαι συνεκινήθησαν. Ἡ ὁμὰς ἥς προϊστάτο ἤρχισε νὰ αὐξάνῃ.

### Ὑπουργὸς τὸ πρῶτον.

Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν τοῦ Ὑπουργεῖου Βούλγαρης ἦτο ὁ Κοντόσταυλος, πατὴρ τοῦ νῦν ἀξιοτίμου ἀντιπροσώπου Καρυστίας. Ὁ διορισμὸς του εἶχε κατακριθῇ ὑφ' ὅλων. Κοινῶς ἐνομιζέτο ὡς καταχραστῆς τοῦ δημοσίου. Εἰς τὴν ρυπαρὰν ὑπόθεσιν τῶν πλοίων, προσετέθη ἡ κακὴ διαχείρισις 200,000 κοιλῶν σίτου, ἐξ ἧς ἐζημιώθη τότε τὸ δημόσιον ὑπὲρ τὸ ἑκατομμύριον. Ὁ Ὁθων εἶχε συναίσθησιν τῆς

θέσεώς του καὶ δὲν ἠνείχετο τὸ Στέμμα νὰ ἀντιπροσωπεύηται ὑπὸ καταχραστῶν. Ἐνδίδων καὶ εἰς τὴν κατακραυγὴν τῆς κοινῆς γνώμης, ὁ Ὁθων ἀπέλυσε τὸν Κοντόσταυλον ἀπὸ ὑπουργόν.

Καὶ τὸν διεδέχθη ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν οἰκονομικῶν τὸ 1856 ὁ Κουμουνδούρος, ὅστις δὲν ἦτο μόνον ἐκ τῶν ἐκλεκτῶν τοῦ ἔθνους, ἐκ τῶν φίλων τῶν αὐλικῶν, ἀλλ' ἦτο καὶ ἰδιαιτέρως φίλος τῆς Ἀμαλίας, διότι τότε ἤρχισε σχηματίζομενον τὸ ἐνομασθὲν κόμμα τῆς Βασιλίσσης, ὀνειροπολῶντες ὡς γνωστὸν διάδοχον τὸν ἀδελφόν τῆς. Ὁ Κουμουνδούρος γενόμενος ὑπουργὸς περιποιεῖτο τὴν Βασιλίσσαν, ἐναντίον τοῦ Βούλγαρη, μεθ' οὗ συχνὰ ἤριζον ἐν τῷ ὑπουργικῷ συμβουλίῳ.

Ὁ Κουμουνδούρος ἦτο ἐν τῇ ἀκμῇ του· οἱ βαθεῖς μεγάλοι ὀφθαλμοὶ του ἐδέσποζον· τὸ μεῖδιμά του, ἐπαγωγὸν πάντοτε, ἐγοήτευεν· ὁ πυκνὸς μαῦρος μύσταξ του, καὶ τὰ ὑπ' αὐτὸν εἰρωνεῖαν ἐμπνέοντα χεῖλη του ἐνεστάλαζον ἐντὺ πώσους θελήσεως μεμιγμένης μετ' ἀγαθότητος. Εὐτράπελος καὶ ἀστεῖος, εἰκονικώτατος ἐν τῇ ὁμιλίᾳ του, εἴλκυε καὶ τοὺς δυσκαμπτοτέρους πρὸς αὐτόν. Κατεγίνετο πολὺ ἀναγινώσκων τοὺς ἀρχαίους· ἐντρυφήναι του δὲ ἦτο ὁ Δημοσθένης. Μεταξὺ δὲ τῶν τότε ἀκμαζόντων ρητόρων, Δαμιανοῦ, Ἀργυροποῦλου, Χρηστίδου, ἤρξατο καταλαμβάνων καὶ ὁ Κουμουνδούρος τὴν θέσιν του.

Ὡς ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν ἀνέπτυσε πρωτοφανῆ τότε δραστηριότητα· συνάμα δὲ καὶ ἐπεικίειεν καὶ ἐλευθεριότητα. Διηκολύνηε διὰ τοῦτο τὰς εἰσπράξεις, αἵτινες τότε ἐγένοντο ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καταναγκαστικῶς· καθιέρωσεν ἀρχὴν μὴ ἐμπεριλαμβανομένην ἐν τῷ νόμῳ, διαρρήξας τὸν δεσμὸν τῆς γραφειοκρατικῆς τότε σχολαστικότητος, ἀλλὰ καὶ τῆς τυραννίδος. Ἐπέτρεψε νὰ εἰσπράττουν ὅσα δύνανται. Ἐπετέθη δὲ βαρὺς κατὰ τῶν ἄνευ λόγου φυλακίσεων τῶν ὀφειλόντων μικρὰ ποσὰ εἰς τὸ δημόσιον. Ἦρχισαν νὰ ροδιζοῦν αἱ πρῶται βαφαὶ τῆς ἐπεικείας, εἰς τὸ μεσουράνημα τῆς ὁποίας ἐμελλεν ὁ Κουμουνδούρος νὰ στήσῃ τὸν θρόνον του. Ἡ βουλευτικὴ ἐπιρροὴ ἤρχισε νὰ υποφώσκη. Ὡς ἄκρον ἄκρον αὐτῆς ὑπελαμβάνετο μία μετὰθεσις ἐπάρχου. Ὅταν ἡ βουλευτικὴ ἐπιρροὴ προέβαινε μέχρι παύσεως, ὁ Κουμουνδούρος, ὁ ἐνδοτικὸς Κουμουνδούρος, κατελαμβάνετο ὑπὸ θυμοῦ.

᾽Ωφθη μίαν ἡμέραν ὑπὸ φίλου του βουλευτοῦ, ἐνῷ ὑπέγραφε μίαν παῦσιν, νὰ θραύσῃ τὴν πέναν του, ἐπειπὼν ἐν ὀργῇ:

— Νὰ τί κάμνει ἡ πολιτικὴ.

Εἰς τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1856, ἤρχισε νὰ ὑποστηρίξῃ φίλους ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ἀντιδρῶν κατὰ τοῦ Βούλγαρη, καὶ ἀποβλέπων εἰς τὴν πρωθυπουργίαν. Ἡ Βουλὴ τότε ἐσχηματίζετο διὰ καταλόγων· καὶ οἱ κατάλογοι συνεζητοῦντο ἐν ὑπουργικῷ συμβουλίῳ, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Βασιλέως. Ὅσους δὲν ἤθελεν ὁ Βασιλεὺς, ἐσθυνεν. Καὶ ὅσοι ἐσημειοῦντο ἐν τῷ καταλόγῳ ἔβγαζον βουλευταί. Ἄν ἐπατύγγανε κἀνεὶς ἐκτὸς τοῦ καταλόγου κατὰ λάθος, οὗτος ἠκυροῦτο ὑπὸ τῆς Βουλῆς.

Μετὰ τὰς ἐκλογὰς Βούλγαρης καὶ Κουμουνδούρος ἦσαν οἱ δύο ἀντίθετοι πόλοι τοῦ ὑπουργεῖου. Ἐκεῖνος ἤθελε ν' ἀποπεμφθῇ ὁ Κουμουνδούρος καὶ αὐτὸς νὰ διασκελίσῃ ἐκεῖνον ἐν τῇ πρωθυπουργίᾳ. Οὕτε ὁ εἰς, οὕτε ὁ ἄλλος ἐπέτυνον ἐν τῷ ὑπουργικῷ συμβουλίῳ, δὲν ἐγένετο πρωθυπουργός, ἀλλ' ὁ χρόνος. Ὁ Κουμουνδούρος δὲν ἐγένετο ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν, ὑπὸ τὸν Κουμουνδούρον ἐμεινεν ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν, ὑπὸ τὸν Βούλγαρη. Ὁ Κουμουνδούρος ἀποβλέπων πάν-

τοτε εἰς τὸν ἀρχικὸν σκοπὸν δὲν διεκρίνετο ἐπὶ μεγάλη ἀρμονία μετὰ τῶν συναδέλφων του.

Καὶ ὅτε ὁ Ὅθων παρεπονείτο ποτε διὰ τὸ ἀσυμβίβαστον τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Κουμουνδούρου ἢ Ἀμαλία λέγεταὶ εἰποῦσα :

— Κάμετέ τον λοιπὸν πρωθυπουργὸν, νὰ ἡσυχάσωμεν.

Ἡ ὑπουργεῖα τοῦ Κουμουνδούρου ὑπῆλξε μακρὰ, ἐπιπλεύσασα ἀκόμη καὶ τῶν Σκιαδικῶν. Ἡ θέσις του εἶχε τόσον ἐνδυναμωθῇ, ὥστε κατὰ τύπους ἦν ὑπουργὸς, κατ' οὐσίαν ὁμως πρωθυπουργός.

Καὶ ὅτε ὁ βασιλεὺς ἐλπίζων, ὅτι θὰ ἐξορκίσῃ τὴν τρικυμίαν ἀνέθηκεν εἰς τὸν Μεταξᾶν νὰ σχηματίσῃ ὑπουργεῖον φιλελευθέρων, ὁ Κουμουνδούρος συνεννοήθεις μετὰ τοῦ Παλαμῆδη καὶ τοῦ Μήλιου, μὴ συμπεριληφθέντων εἰς τὸν συνδυασμὸν τοῦ Μεταξᾶ, ἐματαιώσε τὸ ἀρτισύλληπτον ὑπουργεῖον, καὶ ἔμεινε τὸ αὐτὸ ὑπουργεῖον προσληφθέντων μόνον τοῦ Παλαμῆδη, Μήλιου καὶ Ζαΐμη. Ὅτε δὲ ὁ χλαγωγία ἐξηκολούθουν, ἀπελύθη καὶ ὁ Μήλιος, ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Μπότσαρη ὡς ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν.

Ἄλλ' εἰς ἓν ζήτημα ἀγορᾶς ὀπλῶν ἐπῆλθε διαφωνία μετὰ τοῦ Μπότσαρη καὶ Κουμουνδούρου, ψηφισθέντος ἐνός ἐκατομυρίου ὑπὸ τῆς βουλῆς ἄνευ τῆς εἰδήσεως τοῦ ὑπουργοῦ τῶν οἰκονομικῶν, ὅστις καὶ ἐγκατέλιπε τὸ ὑπουργεῖον.

### Εἰς Εὐρώπην.

Ἐπὶ ἑξ μῆνας ὁ Κουμουνδούρος διέπρεπεν εἰς τὰς δύο πρωτεύουσας, Παρίσιους καὶ Λονδίνον, σπουδάζων, παρατηρῶν, θαυμάζων, μελετῶν καὶ ἐνίοτε εὐθυμῶν.

### Συνωμοτῆς.

Κατὰ τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1861 ὁ Κουμουνδούρος ἀπεκλείσθη τῶν ὑποψηφίων τῆς κυβερνήσεως, ἀπέτυχεν ἐπομένως εἰς τὰς ἐκλογὰς καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν κύκλον τῶν συνωμοτῶν. Εἰς τὴν στάσιν τοῦ Ναυπλίου ὑποτίθεται ὅτι ὁ Κουμουνδούρος συνεννοεῖτο μὲ τοὺς ἐπαναστάτας. Μετὰ τὴν καταστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τὴν παραίτησιν τοῦ ὑπουργεῖου Μικούλη, διαφωνήσαντος πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ σχηματίσαντος τότε διὰ τὴν δυστυχίαν του ὑπουργεῖον τοῦ Κουντουριώτη, ὁ Κουμουνδούρος προσεκλήθη νὰ ἀναλάβῃ τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν· ἀλλὰ διαγνούς ὅτι αἱ κατὰ τοῦ βασιλέως ἐνέργειαι εἶχον προχωρήσει πολὺ, καὶ ὅτι αἱ περὶ γενικωτέρας μεταβολῆς ἰδέαι του δὲν ἐγένοντο ἀσπασταί, προσῆλθεν ὀριστικῶς εἰς τὴν συνωμοσίαν διὰ τοῦ Ζαΐμη.

### Ἐπαναστάτης.

«... σὺς εὗρε τὸν Κουμουνδούρον ἐπαναστάτην. Ὁ... ἐτήρει τὴν παλαιάν του ἐχθροπάθειαν· ἀλλὰ ἐπὶ... Ζαΐμη, ἔδωκεν εἰς τὸ πρῶτον σχηματισθὲν μετὰ τῆς... πολιτευσὶν ὑπουργεῖον τὸ χαρτοφυλάκιον τῆς Δικαιοσύνης εἰς τὸν Κουμουνδούρον, ὅστις ἔμελλεν ἐκτοτε νὰ ἀναλάβῃ πρῶτον πρωταγωνιστοῦ, καὶ νὰ τὸ συγκρατήσῃ μέχρι δυσμῶν τοῦ βίου του.

### Ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει.

Ἦνωμένος μὲ τὸν Ζαΐμην ἐμφανίζεται κομματάρχης, ἀποτελέσας τρίτον κόμμα μετὰ τοῦ ὑπὸ τὸν Βούλγαρην

πεδινοῦ καὶ τοῦ ὑπὸ Γρίβαν καὶ Κανάρην ὀρεινοῦ. Μετὰ τοῦ τελευταίου κατὰ τὰ Φεβρουριανά ἡνώθη καὶ νικῆσαν τὸ πεδινὸν ἔλαβε τὴν πλειοψηφίαν τῆς νεοσχηματισθείσης κυβερνήσεως ὑπὸ τὸν Βάλβην πρόεδρον τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως.

Μετὰ ἓνα μῆνα πεσόντος τοῦ ὑπουργεῖου, τὸ ὑπὸ τὸν Ζαΐμην κόμμα ἔλαβε δύο ὑπουργεῖα, τῶν ἐξωτερικῶν διὰ τοῦ Δεληγιάννη καὶ τῶν ἐσωτερικῶν διὰ τοῦ Κουμουνδούρου. Κατὰ Μάϊον, ἀνανεωθέντος τοῦ ὑπουργεῖου ὑπὸ τὸν Ροῦφον, ἐξελέγησαν ἀμφότεροι οἱ τοῦ τρίτου κόμματος ὑπουργοί. Τὴν 19 Ἰουνίου, ἐκτραγέντος τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ὁ Κουμουνδούρος ἔμεινε ἐκτὸς τοῦ συμβιβαστικοῦ ὑπουργεῖου, ἐφ' οὗ ἀπεκλείσθη τὸ τρίτον κόμμα.

### Ἐπὶ βασιλέως Γεωργίου.

Τὸ πρῶτον ὑπουργεῖον ἐσχηματίσθη ὑπὸ τοῦ Βούλγαρη, πολεμθὲν ἐν τῇ Συνελεύσει ὑπὸ τοῦ Κουμουνδούρου, Χρηστίδου, Κανάρη, Ζαΐμη, καὶ πεσὸν τὸν ἀπρίλιον τοῦ 1864. Ἐν τῇ διαδόχῳ κυβερνήσει ὁ Κουμουνδούρος ἔλαβε δύο ὑπουργεῖα, ἐλθὼν τότε πρῶτην φορὰν εἰς ρῆξιν μετὰ τοῦ Ζαΐμη, μὴ παραχωρήσαντος αὐτῷ τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν. Μετὰ δέκα ἡμέρας, τὸ ὑπουργεῖον ἔπεσε, καὶ τῇ συμβουλῇ τοῦ Ζαΐμη πρὸς τὸν Σπόνεκ ἀντὶ νὰ τὸ διαδεχθῇ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἀντιθέτου κόμματος Βούλγαρης, ἐσχηματίσθη ὑπουργεῖον ὑπὸ τὸν Βάλβην, ὅπερ διώρισε τὸν Ζαΐμην ἀντιπρόσωπον τοῦ βασιλέως ἵνα παραλάβῃ τὴν Ἐπιτάνησον. Ὁ Κουμουνδούρος καὶ ὁ Χρηστίδης δυσαρεστηθέντες ἐτράπησαν ἰδίαν ἑκαστος ὁδόν, καὶ ὁ μὲν ἐτέθη μετὰ τῆς Ἀντιπολιτεύσεως κατὰ τοῦ Σπόνεκ ὑπὸ τὸν Βούλγαρην, Γρίβαν καὶ Δεληγεώργην, ὁ δὲ ἐπλησίασε μάλλον τὸν Σπόνεκ, ὅστις τότε διηύθυνε τὴν πολιτικὴν. Ὁ Σπόνεκ συνεσώρευεν ἐν αὐτῷ τὴν ἀντίδρασιν κατὰ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως· πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συνεκέντρωσε μετ' αὐτοῦ τοὺς ὀγδοήκοντα Ἑπτανησίους πληρεξουσίου. Ἦθελε νὰ διαμορφώσῃ τὸ πολίτευμα ὡς αὐτὸς ἤθελεν· ἦτο ἐχθρὸς τῆς Γερουσίας, διότι ἔμαθεν ὅτι ἡ Γερουσία ἐρριψε τὸν Ὅθωνα. Ἠρέσθη λοιπὸν εἰς τὸν θεσμόν τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους καὶ ἤθελε νὰ θέσῃ ἐπὶ κεφαλῇ τῆς νέας τάξεως τῶν πραγμάτων τὸν Ζαΐμην, ὅστις ὁμως δὲν συνεφώνει, ὡς ἄγαν γερουσιαστικός. Ἐναντίοι ἐπίσης ἦσαν καὶ ὁ Χρηστίδης καὶ ὁ Βούλγαρης. Ἄλλ' ὁ Κουμουνδούρος, παραγκωνίσας τὸν Ζαΐμην καὶ τοὺς ἄλλους, ἐδέχθη τὰς ἰδέας τοῦ Σπόνεκ, παραλαβὼν ὡς ἀντάλλαγμα ὅλους τοὺς Ἑπτανησίους βουλευτάς, δυνάμει τῶν ὁποίων παρουσιάζεται ἀρχηγὸς μεγάλου συντηρητικοῦ κόμματος, ὁπαδὸς τῆς τάξεως καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἡσυχίας.

Τὸ ὑπουργεῖον τοῦ Βάλβη πίπτει, σχηματίζεται δὲ ἄλλο ὑπὸ τοῦ Κανάρη, ψυχὴ τοῦ ὑποίου ἦτο ὁ Κουμουνδούρος, εἰς ᾧ προσέρχονται καὶ δύο Ζαΐμικοι, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ἔπεσαν ὁ κληρὸς τῆς διὰ Διαγγελεμάτων ἐπισπεύσεως καὶ διεκπεραιώσεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως.

### Πρωθυπουργός.

Τὸν Μάρτιον τοῦ 1865 ὁ Κουμουνδούρος περιελθὼν εἰς ρῆξιν μὲ τὸν πρωθυπουργόν, συνεννοεῖται μετὰ τοῦ Λομβάρδου καὶ τροποποιεῖται τὸ ὑπουργεῖον, ἀναδεικνυομένου τοῦ Κουμουνδούρου πρῶτην φορὰν πρωθυπουργοῦ.

Ἐπὶ τῆς πρωθυπουργίας αὐτοῦ ἐγένοντο αἱ πρῶται ἀνεπιτήδεστοι ἐλεύθεραι ἐκλογαί.

## Τὰ μετὰ τοῦ 1865

Τὸν Κουμουνδοῦρον πεσόντα τοῦ ὑπουργείου διὰ τὰ Σπο-  
νεκικὰ, διεδέχθη ὁ Δεληγιώργης παραμείνας πρωθυπουργὸς  
48 μόνον ὥρας καὶ μετ' αὐτὸν πάλιν ὁ Κουμουνδοῦρος, πα-  
ραμείνας δύο ἐπίσης ἡμερονύκτια, καὶ μετ' αὐτὸν πάλιν ὁ  
Δεληγιώργης πρωθυπουργὸς δέκα ἡμερῶν, ἕως οὗτου ἐνεκα-  
τέστη τὸ ὑπουργεῖον Βούλγαρη, μετὰ τὸν Δεληγιώργην ἐπὶ  
τῶν Ἐξωτερικῶν, ὅτε καὶ ἐξεργάγη ἡ κρητικὴ ἐπανάστασις.

Τὸ ὑπουργεῖον Βούλγαρη διεδέχθη τὸ 1867 τὸ Μέγα ὑ-  
πουργεῖον Κουμουνδοῦρου, ἢ ἄλλως ὀνομασθὲν ὑπουργεῖον  
δύων τῶν ἱκανοτήτων.

Εἰς τὸ ὑπουργεῖον ἐκεῖνο ἐγένοντο καὶ οἱ γάμοι τοῦ βα-  
σιλέως, μετ' οὗ ἐπανελθόντος διαφωνήσαντος τοῦ Κουμουν-  
δοῦρου ἤλθεν εἰς τὰ πράγματα ὁ Βούλγαρης, λαβὼν καὶ  
τὴν διάλυσιν τῆς Βουλῆς καὶ ἀποκλείσας τὸν Κουμουν-  
δοῦρον ἐν Ζαρνάτῃ.

## Ὁ μετὰ τὸ Δεῖλεσι

καὶ κατὰ τὰ 1873 πολιτικὸς βίος τοῦ Κουμουνδοῦ-  
ρου εἶναι γνωστὸς εἰς ὅλους· ἀρχηγὸς τοῦ πολυαριθμοτέ-  
ρου πάντοτε κόμματος, ἀρχηγὸς ἐν τῇ κυβερνήσει ἢ ἀρχη-  
γὸς ἐν τῇ ἀντιπολιτεύσει, κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν  
συνέτριψε τὰ δύο κόμματα Ζαΐμη καὶ Βούλγαρη καὶ εἶχε  
κυριώτερον ἢ μᾶλλον μοναδικὸν ἀντίπαλον τὸν Δεληγιώρ-  
γην. Εἰς τὸ πλευρὸν πάντοτε τοῦ Βασιλέως, πλὴν τῶν  
στηλιτικῶν, κατόρθωσε νὰ εἶναι ὁ βασιλικώτερος συνάμα ὁ-  
μως καὶ ὁ δημοτικώτερος τῶν πολιτικῶν. Ἀπὸ τοῦ 1876  
ἕως τοῦ 1882 αὐτὸς σχεδὸν ἐκυβέρνησε τὴν Ἑλλάδα καὶ  
κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἡ Ἑλλὰς πύξησε καθ' ἡμῖσι περι-  
που ἑκατομμύριον νέων ἀδελφῶν.

## Ὁ θάνατος

τὸν εὔρεν ἐν στιγμῇ κρίσεως, τὸν εὔρεν ὅχι μόνον ἀρχηγὸν  
ἀντιπολιτεύσεως, ἀλλὰ δυνάμει πρωθυπουργόν. Εἶχε τὴν  
εὐτυχίαν μετὰ τὴν σφοδρὰν ἀντιπολιτεύσειν, ἥτις ἐγεννήθη  
κατ' αὐτοῦ, νὰ ἀποθάνῃ ἐν μέσῳ τῆς ἐθνικῆς ἀγάπης, ἥτις  
καὶ τὸν προέμπει εἰς τὴν τελευταίαν κατοικίαν του, ἐ-  
στεφανωμένον αὐτὴν τὴν ἀγάπην, τὸν πολυτιμώτερον στέ-  
φανον παντὸς πολιτικοῦ.

## ΒΟΥΛΗ

Παρασκευὴ—25 Φεβρουαρίου.

Ἐξὼ ἡ παραμένουσα ἐν τῷ δωματίῳ ἀντιπολιτεύσεις ἀ-  
ποσύρεται, ψιθυρίζουσα μελαγχολικῶς : « Αὐριον εἰς τὰς δέ-  
κα ! » Δὲν εἶνε συνωμωτῶν σύνθημα ἡ λέξις· θλιβερόν καὶ  
ὑπέρτατον καθήκον θὰ συγκαλέσῃ ἐκεῖνην αὐριον εἰς τὰς  
δέκα ἐν τῇ Βουλῇ· διότι αὐριον δὲν θὰ ὑπάρχῃ πλέον ἐν  
τῇ ζωῇ ὁ πρὸ τόσου καιροῦ παλαιὸν πρὸς τὸν θάνατον ἐπι-  
φανὴς πολιτικός.

Ἀλλὰ μέσα ἡ Βουλὴ συνεδριάζει· ἔχει ἀπαρτίαν ὅταν ἀ-  
νεγνώσθῃ ὁ κατάλογος θὰ ᾔσαν 124· δὲν ἔχει ἀπαρτίαν· οἱ  
βουλευταὶ εἶνε ἀραῖοι ἀραῖοι, ὡς αἱ ἰδέαι ἐν ταῖς κεφαλαῖς  
τῶν πλείστων ἐξ αὐτῶν. Καὶ τελεῖται ἀβασίᾳ νομοσχεδίων,  
κατὰ δεκάδας, κατὰ ἑκατοντάδας· παρίσταται δραματοῦρ-  
γημένον τὸ ποίημα τοῦ Σουρῆ Νομοσχεδίων τὸ ἀνάγνωσμα.

Ἄν εἴσθε νευρικός, συνταράσσει τὰ νευρά σας ὁ ἀδιάκο-  
πος παπατρέχας τῶν ἀρθρῶν, ὡς ἡ μουσικὴ τοῦ κῶνωπος

## Ο ΛΥΚΟΓΙΑΝΝΗΣ

(Συνέχ. ἰδ. ἀριθ. 429)

— Νὰ σὰς πληρώσω πρῶτον τὸν λογαριασμὸν του.  
— Πολὺ καλὰ.

Ὁ ξενοδόχος ἐκαθέσθη πρὸ τοῦ γραφείου του, ἤνοιξε βι-  
βλίον καὶ ἔλαβεν ἐξ αὐτοῦ φύλλον χάρτου μετ' ἐντύπου προ-  
μετωπίδος, ἔκαμε τὸν λογαριασμὸν καὶ τὸν ἐπαρουσίασε·  
συνεποσούτο δὲ οὗτος εἰς διακόσια ἑξήκοντα φράγκα.

Ὁ Βλαιρὼ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ γραφείου δεκατέσσαρα εἰκοσά-  
φραγκα, εἰπὼν μετὰ μεγαλαυχίας. — Καὶ ἓνα εἰκοσάφραγ-  
κον εἰς τὸ παιδί. Ἢτε δὲ διπλώσας τὸν λογαριασμὸν ἔβα-  
λεν αὐτὸν εἰς τὸν κόλπον του.

Ὁ ξενοδόχος ἔλαβε τὸ κλειδίον τοῦ γραμματοφυλακίου  
ἐκ συρταρίου τοῦ γραφείου του, ἐφώνησεν ἓνα τῶν ὑπαλλή-  
λων του καὶ ἀνέβη εἰς τὸ οἶκμα τοῦ Κορόλου Σεβρὺ, ὅπερ  
συνέκειτο ἐκ τριῶν δωματίων.

— Τὸ δωμάτιον δὲν ἀνοίχθη ἔτι ἀφ' οὗτου ἀνεχώρησεν ὁ  
κύριος Σεβρὺ, εἶπεν ὁ ξενοδόχος, καὶ ὅτι ἀνήκει εἰς τὸν κύ-  
ριον καὶ εἰς τὴν κυρίαν εἶνε ἐδῶ ὅπως τὰ ἄφησαν.

— Δὲν ἀμφιβάλλω ποσῶ· ἀπεκρίθη ὁ Βλαιρὼ.

Ἐν τῷ πρώτῳ δωματίῳ ὑπῆρχε μέγας δερμάτινος σάκ-  
κος, πλήρης λινιστολῶν καὶ διαφόρων ἄλλων ἐνδυμάτων.  
Ἐν τῷ δευτέρῳ, ἐνθα εὐρίσκειτο τὸ γραμματοφυλάκιον, δύο  
σάκκοι τοῦ ταξειδίου ᾔσαν τεθειμένοι ἐπὶ τραπέζης, ὧν ὁ  
μὲν ἦτο πλήρης διαφόρων κομμωτικῶν ἀντικειμένων, ὁ δ'  
ἕτερος κενὸς, ὅστις ἀναμφιβόλως θὰ περιεῖχε τὰ ἐν τῷ  
γραμματοφυλακίῳ ἐγκλεισθέντα ἔγγραφα. Ὁ ξενοδόχος ἤ-  
νοιξε τὸ γραμματοφυλάκιον, πάραυτα δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ  
Βλαιρὼ ἀπήστραψαν. Τὰ ἔγγραφα ᾔσαν συληθροισμένα εἰς  
δύο δεσμίδας, ἐπιμελῶς σκεπασμένας διὰ φύλλων ἐκ περ-  
γαμνῆς. Καὶ ὄντως, τὰ ἔγγραφα ταῦτα θὰ ᾔσαν σπου-  
δαιότατα καὶ πολυτιμώτατα, διότι ὁ Βλαιρὼ εὐρίσκειτο ἐ-  
κεῖ ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ ὅπως τὰ λάβῃ ὑπὸ τὴν κατοχὴν  
του.

Ἐντὸς ἐτέρας θυρίδος τοῦ γραμματοφυλακίου εὐρίσκοντο  
πολλὰ κυτία ἐμπεριέχοντα πολύτιμα κοσμήματα, ὡς φέρ'  
εἰπεῖν βραχιόλια, περιλαίμια, ἐνώτια, δακτύλια καὶ τέλος  
μεγαλοπρεπὲς στέμμα ἐξ ἀδαμάντιων καὶ ρουβινίων. Ὑπὸ  
τὰ ὄρματα τοῦ κυρίου του καὶ τοῦ Βλαιρὼ ὁ ὑπηρέτης τοῦ  
ξενοδοχείου ἔθηκε τὰ χαρτιά καὶ τὰ κρτία ἐν τῷ ταξειδιω-  
τικῷ σάκκῳ.